

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Expositio Capitis Primi

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75090)

EXPOSITIO CAPITIS PRIMI

VERS.
I.

Osculetur me osculo oris sui: quia meliora sunt ubera tua vino, fragrantia unguentis optimis.

Os sponsi, inspiratio Christi: osculum oris, dulcis amor inspirationis. Dicit ergo sponsa desiderio æstuans, & in amplexum sponsi sui inardescens: [*Osculetur me osculo oris sui.*] Ac si dicat: Ille quem super omnia, immo solum diligo, veniat, qui dulcedine suæ inspirationis me tangat: quia cum ejus osculum sentio, subita mutatione me derelinquo, & in ejus similitudinem illico liquefacta transformor. Fastidit quippe sancta mens omnia quæ per corpus sentit, & in illa spiritalia tota transmutari concupiscit: & dum ista obstrepunt, in illa fugit, seque abscondere ne hæc sentiat, appetit. Ideoque osculum sponsi quærit; quia si ille gratissimi amoris vinculo hanc non trahit, hæc vi suæ molestissimæ gravæ detenta, quomodo se ad illum conferat, omnino non invenit. Sed pius sponsus anxietatem ejus sentiens, amorem diligens, votum exaudiens, osculum porrigit, & ne desiderio lassescat, gustu suæ suavitatis lenit: & dum suam præsentiam exhibet, eam ad majus dilectionis osculum accendit. Unde hæc illum sentiens, ad eum se convertit, & quem præsentem habet, mox gaudens voce mutata alloquitur & dicit: [*Quia meliora sunt ubera tua vino, fragrantia unguentis optimis.*] Ubera sponsi, dilectio Dei & proximi. Ex his uberibus sponfam suam lacte pietatis nutrit: & inter tentationum turbines his eam fovet & nutrit, & ut persistat, reficit. Quid autem per vinum, nisi cura temporalis exprimitur, à qua mens sæcularis cujuslibet inebriatur, ut ad invisibilia cognoscenda aut ex toto, aut pæne insensibilis reddatur? Sed ubera sponsi vino meliora existunt; quia illud necat, hæc nutriunt. Illud oculos mentis turbat, hæc acuunt. Illud apostatare facit etiam sapientes, hæc ipsos idiotas utique sapientissimos faciunt. Quæ quot vicibus sponsa cum dilectionis ubertate fugit, tot sententias sapientiæ sibi in ventrem memoriæ trahit. Charitas enim sancta cor pacificat, mentem in tentationibus roborat, & ut sedes sapientiæ sit anima justæ, quietem tribuit, & locum præparat. Hæc itaque ubera unguentis optimis fragrant; quia odorem suavitatis per sapientiæ verba & sanctitatis exempla secum portant. Quicumque enim sancta charitate per gratiam Dei se reficit; is spiritalium donorum & odorem & suavitatem sentit. Quorum bonorum ubertate proximos quosque ad interiora gustanda secum trahit, & ut in amorem divinum convalescant, istis uberibus nutrit. Sequitur.

II. *Oleum effusum nomen tuum: ideo adolescentula dilexerunt te.*

Nomen sponsi Christus est. Sed nomen sponsi quasi oleum effunditur; quia quicumque nomine Christiano in veritate censentur, charitate sancta affluunt, qua molliuntur: & ut flammæ exemplorum emittant, eadem charitate continuè suffunduntur. Hac charitate in amorem ipsius Christi vehementiùs accenduntur, & ab ipso accipiunt, quod ei amplius inhæreant, quo perfunduntur. Hinc est quod sequitur: [*Ido adolescentula dilexerunt te.*] Quid enim per adolescentulas, nisi sanctæ animæ designantur, quæ Baptismatis aqua per Spiritum sanctum regenerantur, & in novam vitam per novum Testamentum transformantur? Quæ propter olei infusionem Christum diligunt; quia ad gratiam vocata, in eo suavitatem vitæ perpetuæ inveniunt, pro cuius suavitatis dilectione omnes mundi fastus & divitias respuunt. Sunt enim nonnulli qui ita Deum

idem
c. 6. &
lib. 24.
Mor. c. 4

A diligunt, ut seipso contemnant; in interiora se rapiunt, ut Deum inveniant. Et quia Deus in superficie non jacet, meditationibus laborant, subtilissimè cogitationes suas examinant, lectionibus vacant, & quomodo Deus inveniatur, omnibus modis perquirere non cessant. Hi profectò odorem unguentorum sentiunt, & olei infusione se in unguunt; quia dum omnem putredinem vitiorum abjiciunt, flores sibi inveniunt, quorum compositione suavolentia unguenta Deo faciente conficiunt. Qui ejus modi est, desiderio æstuat, & quasi nil habeat, semper majora exoptat: & quia sibi virtus non suppetit, in Deum inhians trahi se postulat, dicens:

Trabe me post te, curremus in odorem unguentorum tuorum. III.

B Non currit, qui non trahitur: quia quem divina gratia non adjuvat, molestia suæ corruptionis gravatur. Gratia quippe divina nos prævenit, & interiorum dulcedinem nobis ostendens, de exterioribus nos compungit, moxque in illa transiens animus, præ eorum dilectione temporalia vilipendit. Iste ergo qui trahitur, currit: quia vinculum amoris libenter sequens, gratia roboratus amore, sine gravæine obstacula omnia transit. Nec mirum, cum unguentorum odorem sequatur: quia cum spiritalium donorum suavis sentitur, quid est in hac temporalitate cuius desiderio anima sancta sponsa Christi, ne in illa properet, teneatur? Ibi quippe lenitate unguentorum gaudet, & dum naribus discretionis spirat, charitas sibi suaviter olet. Hinc est quod à singulari numero ad pluralem transit; quia in dilectione Dei etiam præceptum quod de proximi dilectione nos admonet, invenit: quo instructa eructat nobis foras, quod gustavit suaviter intus, dicens.

Introduxit me Rex in cellaria sua: exultabimus & letabimur in te, memores uberum tuorum super vinum, recti diligunt te. IV.

D Quid per hujus sponsi, qui rex est, cellaria intelligimus, nisi sanctæ scripturæ arcana quæ rimamur: nisi sanctæ contemplationis mysteria, quorum deliciis si reficimur, mox convalescimus? In illa proculdubio quisquis introducitur, omnia temporalia mox contemnit, quia æternis ditatur. Ideo sequitur: [*Exultabimus & letabimur in te, memores uberum tuorum super vinum.*] Sancta anima sponsa Christi in sponsi sui deliciis exultat, dum corporalia respuit, & in spiritalibus se occultat. Eumdemque sponsum delicias suas facit, in cuius respectu mundana omnia non curat. Sed hæc in memoria uberum agit: quia dum recolit quanta charitate Christus eam dilexerit, qui sanguine suo eam moriens in cruce redemit, & quotidie eam in sinu Ecclesiæ matris ejusdem sanguinis lacte nutrit, proculdubio magis ac magis in ejus dilectionem intendit. Quod lac bene super vinum dulce esse dicitur; quia per sanguinem Christi misericorditer educamur, qui per legis litteram severè priùs constringebamur. Per quam dilectionem adimpletur quod dicitur: [*Recti diligunt te.*] Soli utique recti Christum diligunt; quia quicumque adhuc per distorta vitiorum ex desiderio currunt, dum in rectitudinis lineam semper offendunt, ipsum justitiæ auctorem Christum omnino diligere non possunt. Tunc verò homo per viam veritatis incedit, cum & opera virtutum exequitur, & tamen peccata sua semper agnoscit. Ideo; sequitur & dicit.

Nigra sum, sed formosa filia Hierusalem, sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis. V.

Nigram quippe & formosam sancta anima se bene dicit; quia semper & turpitudinem peccatorum suorum

suorum perspicit, & tamen illius iustitiæ quam in inimicis videt, in exterioribus actibus secum solerter formam gerit. Quæ bene sicut tabernacula Cedar nigra, & sicut pelles Salomonis formosa dicitur: quia in quantum tenebras mortalitatis portat, nigredine corruptionis sordidatur. Cedar enim tenebræ interpretatur: Salomon verò qui Christum significat, pacificus dicitur. Formosam ergo se sicut pelles Salomonis dicit: quia dum sanctos quosque qui ad imitationem Christi se mortificant, imitari non negligit, eorum utique pulchritudini per similitudinem se jungit. Ne verò proximi in ejus nigredinem intendentes, minus exempla bonorum ejus ad imitationem diligant, turpitudinis causam satisfaciens ostendit, dum ab admiratione sua filias Hierusalem repellit, dicens:

VII. *Nolite me considerare quod fusca sim: quia decoloravit me sol.*

Per solem Christus significatur. Sol ergo eam decoloravit; quia quantumlibet fulgeat anima, in comparatione Christi fulgorem amittit. Sunt quippe nonnulli, qui in hac nocte mundi velut stellæ hominibus fulgent, luminaria proximis apparent, sed mox ut iustitiæ Christi se comparant, quasi sine luce sunt, qui bene incomparabiliter prius hominibus lucebant. Qualiter verò ad hoc pervenerit ut aliquantulum luceret, ostendit eum subjungit:

VII. *Filij matris meæ pugnaverunt contra me, posuerunt me custodem in vineis: vineam meam non custodivi.*

Mater sponsæ sancta Ecclesia, filij matris sancti Apostoli extiterunt. Ante Apostolorum quippe prædicationem pæne totus mundus rebellis extitit, omnis pæne anima idolorum se cultibus sordidavit, & cupiditates sceleratas accumulavit. Apostolorum verò prædicatione superveniens, contra omnes verbo pugnavit, in multis regnum dæmonum expugnavit; & regnum Christi, id est, sanctam Ecclesiam ampliavit. Junctam ergo Christo & sanctificatam congregationem Apostoli custodem in vineis posuerunt: quia primos credentes in Ecclesias per mundum, ut eas & congregarent & custodirent, disperserunt. Cujus dispersionis causam ostendit, dicens: [*Vineam meam non custodivi.*] Quid per vineam singulariter, nisi Judæa designatur? Quæ à se fideles expulit; quia custodiri spernabatur. Prædicatione quippe expugnata, & sponsa Christi facta anima, dilectione ardet, & inquirendo eum quem diligit, in inimicis se exercet, dicens:

VIII. *Indica mihi quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie: ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum.*

In meridie Christus sub umbra pascit & cubat; quia in refrigeratione Spiritus sancti sibi quasi requiem & pastum parat. Per meridiem quippe ardor vitiorum exprimitur: per umbram verò, spiritalis gratiæ flatus designatur. Meridie ergo fervente in umbra Christus requiescit; quia dum in reprobis æstus vitiorum flagrat, ipse sponsæ suæ spiritum refrigerij tribuit, & in ea sibi delectabilem locum quietis efficit. Sed hoc sibi sponsi indicari deposcit, quod nulli umquam declaratur, nisi ei qui idem sanctificatrici gratiæ munus percipit. Quare verò ad hæc percipienda æstuet, manifestatur, cum subditur: [*Ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum.*] Verè in quo Christus non cubat, vagatur: quia mens quam ille suavis & ponderosus Christi spiritus non implet, multis cogitationibus dissoluta circumfertur. Sed qui sunt sodales Christi, per

S. Greg. Tom. III.

A quorum greges sponsa vagari pertimescit, nisi falsi quique Christiani? Qui aut ob nominis solius, aut etiam Sacramentorum communionem fratres Christi vocantur; quia electis, quos ipse fratres vocavit, in Ecclesia cohabitando sociantur. Quorum multitudines bene per exprobrationem greges appellantur: quia dum quasi irrationabilia animalia sine ordine vivunt, seductoribus spiritibus ad devorandum traduntur. Per hujusmodi greges vagatur quisquis ab intimo desiderio expulsus, reproborum stultitiam per similes cupiditates imitatur. Hos quippe electi cum molestè patiantur, per eorum persecutionem probati, mundiores ad æterna bona perducuntur. Unde admonetur sponsa eum sibi per increpationem dicitur:

B *Si ignoras te, o pulchra inter mulieres, egredere, & abi post vestigia gregum: & pasc hædos tuos juxta tabernacula pastorum.* IX.

Si ignorat se sponsa, egredietur & abeat: quia quisquis nescit se in hoc positum, ut tentationes per sufferentiam vincat, à familiaritate Christi recedit: quia in bello positus, cum Domino suo pugnare recusat. Sciendum est enim omnibus, quod cum in tentationibus sumus, contra aëreas potestates pugnare præcipimur: quia sine victoria coronari non possumus. Et si adversarius deest, nec est quem vincamus: ideoque corona deerit, quam non nisi vincentes capiemus. Hoc qui ignorat, in bello est, & quasi in pace exultat, & eò frequentius vulneratur, quod securior est; quia nescit videre quem caveat. Dignè ergo à pugnantibus discernitur, ut vestigia gregum sequatur: quia dum prudentes quosque imitari negligit, necessariò reprobos sequitur, quos stultitia brutis animalibus similes fecit. [*Et pasc hædos tuos juxta tabernacula pastorum.*] Per hædos, immunda cogitationes designantur: per tabernacula pastorum, conventicula hæreticorum exprimentur. Qui ergo pugnare nescit, juxta tabernacula pastorum hædos pascit: quia quisquis obstinentibus tentationum gladiis viriliter non resistit, immundas cogitationes quasi hædos lascivos in corde nutrit, & efficitur ei similis etiam qui à fide recedit. Anima verò quæ sponsa Christi effici concupiscit, qualiter se habeat, Christus eam docet, cum ei per comparisonem protinus dicit:

Equitatus meo in curribus Pharaonis assimilavi te amica mea. X.

Scimus quia equitatus Israeliticus, currus Pharaonis fugiens in mari demersos reliquit; nec tamen statim terram repromissionis intravit, sed prius multas tentationes in cremo quadraginta annis sustinuit, multos reges multis laboribus expugnavit, & sic tandem quod promissum sibi fuerat, laboriosè acquisitum suscepit. Huic sancta anima sponsi amica similis efficitur, quæ prius in Baptismo omnia peccata sua extincta, quasi Pharaonis exercitum reliquit; & post, dum inter hujus mundi habitatores, malignos videlicet spiritus, vivit, imminetia vitia quasi reges alienos prosternt, & sic tandem ad beatam tetram, in qua cum sponso delectetur, pervenit. Cui bene dicitur quod subditur:

Pulchra sunt gena tue sicut turturis: collum tuum sicut monilia. XI.

Turtur postquam parem suum perdidit semel, numquam alteri se jungit, sed semper solitariè habitans in gemitu perseverat; quia quem diligebat non inveniens querit. Sic sancta quæque anima dum à sponso suo absens est, ab ejus amore non recedit, sed in ejus desiderium semper anhelat & gemit: & dum illum quem valde diligit, non invenit, quia ab

Gg

omni alieno amore se retrahit, quasi in genarum A
verecundia castitatem cordis ipso habitu & actu ex-
teriori ostendit. Sequitur: [Collum enim sicut moni-
lia.] Per collum sponsæ, prædicatores sanctæ Ecce-
lesiæ designantur. Monilibus prædicatores comparan-
tur, vel quia Ecclesiæ sunt ornamentum, vel quia
Ecclesiam muniunt, ut pectus monile; vel à rotun-
ditate, id est, perfectione. In monilibus gemmæ in
auro ponuntur. Per aurum quippe sapientia, per la-
pides opera exprimentur. Collum ergo sponsæ sicut
monilia existit; quia quilibet rectus Ecclesiæ prædi-
cator & sapientiâ interiùs se induit, & opera exte-
riùs exercet, quæ in sapientia videt. Cui & adhuc
dicitur:

XII. *Murenulas aureas faciemus tibi vermicula-
tas argento.* B

Murena piscis est, qui captus vertit se in circulû,
ad cuius exemplar fit inauris, quæ murenula dicitur:
qua designatur prædicatio, quæ auribus inhæret, &
eas penetrat. Murenulis monilia collo ligantur; quia
& sapientia & religio à scripturis sanctis prædicato-
ribus adiungitur. Per murenulas enim sancta scri-
ptura intelligitur. Quæ bene auro & argento vermicu-
latæ dicuntur; quia & sapientiâ sancta scriptura
fulget, & sonora prædicatione per universum mun-
dum auditur. Sicut enim per aurum sapientia, sic
per argentum sancta prædicatio demonstratur. His
verbis sponsi sponsa respondet, & per corporeas re-
rum species amorem intimat, quo spiritualiter intus
ardet, dicens:

XIII. *Dum esset Rex in accubitu suo, nardus mea
dedit odorem suum.*

Nardus est herba humilis, quæ gustata frigus
expellit, & calefacit membra. Accubitus suum
rex tunc intravit, quando Dominus noster Jesus
Christus corporaliter cæli interiora penetravit.
Quo ibi requiescente, nardus sponsæ odorem suum
dedit: quia virtus sanctæ Ecclesiæ suam famam
bonitatis longè lateque sparsit. Ad cælos enim
Dominus ascendit, & Spiritum sanctum suum su-
per discipulos misit: quo impleri verba salutis mun-
do prædicarent, & per sancta opera boni odoris
famam circumquaque diffunderent. Hunc quippe
spiritum in Baptismo unaquaque fidelis anima D
recipit; ut per eum sibi ex virtutum confectio-
ne unguenta componat, & proximos exempli
exhibitione quasi unguenti odore reficiat. Sequi-
tur:

XIV. *Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter
ubera mea commorabitur.*

Mortuorum corpora myrrhâ condiri solent, ne
putrescant. Myrrham quippe corporibus ne putres-
cant adhibemus, dum membra nostra in Christi
exemplum, per eorundem mortificationem à pu-
tredine luxuriæ restringimus; ne dum ea sine condi-
mento dimiserimus, dissoluta putredine escam ver-
mibus æternis faciamus. Sed quid est quoddam dilectum
suum sponsa non myrrham, sed fasciculum myrrhæ
nominat, nisi quoddam sancta mens Christi vitam
ex omni parte considerat, contra omnia vitia ex
ejus imitatione repugnantes virtutes congregat: ex
quibus sibi fasciculum myrrhæ aptat, quod carnis suæ
putredinem sempiternam abstergat? Qui bene inter
ubera commorari dicitur, quia in dilectione Dei &
proximi habitatio Christi sancta ædificatur. Sancta
quippe anima dum Deum sic diligit, ut proximum
non contemnat, & proximi amorem sic exequitur,
ut divinum non minuat, procul dubio ubera in pe-
ctore sibi locat, quibus Christum amplectens ip-

sum nutriat. Quasi enim uberibus Christus nu-
tritus roboratur, dum hac gemina dilectione, ut
fortiùs inhæreat, delectatur. De quo & adhuc
dicitur:

*Botrus Cyprî dilectus meus mihi, in vineis XV.
Engaddi.*

Cyprus insula est, in qua uberiores vineæ quàm
alibi nascuntur. Per Cyprum ergo Ecclesia univer-
salis designatur, quæ multas vineas nutrit, dum in
multas Ecclesias divisa, vinum quod lætificat cor
hominis, gignit. In Engaddi balsamum gignitur,
quod cum oleo, pontificali benedictione chrisma
efficitur, quo dona sancti Spiritus exprimentur.
Engaddi interpretatur fons hædi. Hædus autem
antiquitus pro peccatis immolabatur. Quid ergo
per fontem hædi nisi baptismus Christi figuratur?
In quo dum corpus mergitur, anima abluitur, &
per illius fidem qui pro peccatoribus mortem per-
tulit, anima humana à peccatis omnibus mundari
se credit. Cui mox dilectus respondet:

*Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pul- XVI.
chra, oculi tui columbarum.*

Bis pulchram sponsus sponsam suam vocat; quia
cui dilectionem Dei & proximi donat, geminam
pulchritudinem ei inserit, qua delectatur, & quam
laudat. Cujus oculi bene columbarum esse per-
hibentur; quia dum in temporalibus gemit, &
ad æterna desideria rapitur, in simplicitate sensus
suos custodit, & carnales concupiscentias detesta-
tur. Columba quippe in amore pro cantu gemit.
Et bene sancta anima columbæ comparatur: quia
dum reprobi quique in amore mundi garrunt &
lætantur, mens electa in cælesti desiderio atterit-
tur: quia timer ne amittat quod diligit, dum dif-
fertur. Possunt etiam per oculos columbarum, Ec-
clesiarum prædicatores intelligi; qui simplicitatem
quam prædicant, servant, & visibilia contemnen-
tes, ad æterna cum magnis gemitibus anhelant. Se-
quitur vox sponsæ dicentis:

*Ecce tu pulcher es dilecte mi, et decorus: lectu XVII.
lus noster floridus, tigna domorum nostrarum
cedrina, laquearia cypressina.*

Pulcher & decorus dilectus dicitur, quia in divi-
nitate & humanitate ab omni amanti se mente sine
macula reprehensionis aspicitur. Quem dum sponsa
pleno desiderio sequitur, omnium mundi perturba-
tionum obliviscitur: & dum in ejus pace quiescit,
magis ac magis decoratur. Unde sequitur: [Lectu-
lus noster floridus.] Quid per lectulum sponsæ, nisi
otij quietem intelligimus? Mens enim quæ spon-
sum suum Christum singulariter amat, in quantum
potest, ab omnibus sollicitudinibus mundi vacat,
virtutes quibus sponso suo placeat, intus accumulat.
Quæ dum omnia quæ temporalia sunt contemnit,
lectulum sibi cum sponso in pace victoriæ facit, ubi
quod quietiùs pausat, eò ampliùs flores invenit quibus
se decoram sponso ostendat. Sequitur: [Tigna do-
morum nostrarum cedrina, laquearia cypressina.]
Cedrus quæ serpentes reprimit & fugat, subli-
miores significat sanctos, cypressus simpliciores.
Per tigna etiam dilectionem Dei possumus intel-
ligere, per laquearia dilectionem proximi, quæ
sunt partes virtutis eminentioris in cordibus san-
ctorum, quæ sunt domus Dei. Cedrina verò & cy-
pressina ideo dicuntur, quia sicut hæc ligna incorru-
ptibilia sunt, ita charitas numquam excidit. Per do-
mos, plures Ecclesias intelligimus, per laquearia
cypressina ipsos populos figuramus. Tigna enim
tectam sustentant, laquearia verò domum implent

& ornant. Sic sic in sancta Ecclesia prædicatores boni scripturam divinam in corde & ore portant, quam fidelibus quasi rectum expandentes prædicant; ut dum Ecclesia prædicatione cælesti instruitur, munimen accipiat, quo ab imbris tentationum protegatur. Cedrus autem & cypressus impuribilia ligna esse perhibentur. Quibus bene omnes electi figurantur: quia dum temporalia nullo desiderio sectantur, æterni fiunt, eo quod mente in æterna figurantur. Respondet sponsus & dicit:

CAPUT II.

I. *Ego flos campi, & lilium convallium.*

Bene flos Christus se nominat, qui dum spinas peccatorum exterminat, mentem sponsæ & pulchritudine suæ justitiæ exornat, & naribus cordis dum cæleste desiderium applicat, interiora animæ quasi odore refocillat. Qui sequitur adhuc & dicit:

II. *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias.*

Bene sicut lilium inter spinas, sponsa inter filias esse perhibetur: quia cum multi sint in Ecclesia qui solis verbis Christum continentur, operibus verò nihil nisi humanas sollicitudines sectantur, dum sola illa anima in lilij dignitate computatur, quæ à mortalitatis radice ad cælestem pulchritudinem affurgit, & munditiæ candorem corde & corpore sibi ipsi custodit, & proximos quosque bonæ opinionis odore reficit. Sed quia sponsus sponsam suam tanta laude dignam habuit, ipsa jam ex debito laudat, à quo laudari perpicit, & dicit:

III. *Sicut malus inter ligna silvarum, sic dilectus meus inter filios.*

Ligna silvestria esui hominum habiles fructus non gignunt: malus verò quod gignit, congruè & salubriter homines edunt. Merito ergo per malum Christus, per silvestria verò ligna ceteri homines figurantur: quia in solo Christo cibum salutis quoties quaerimus invenimus; in ejus verbis & exemplis animas nostras fructu suavi & salubri reficimus. Ipse est quippe lignum vitæ, quam nobis tribuit. Ipse est qui dum nobis semetipsum inspirat, animam pascit. In ceteris verò si quid refocillationis invenimus, non quod illorum, sed quod Christi est, ab illis sumimus: quia quidquid in eis præter Deum est, mortiferum nobis proculdubio invenimus.

IV. *Sub umbra illius quem desiderabam, sedi: & fructus ejus dulcis gutturi meo.*

Umbra Christi, protectio est Spiritus sancti. Spiritus quippe sanctus mentem quam replet, obumbrat: quia omnem tentationum fervorem temperat; & dum aurâ suæ inspirationis suaviter mentem tangit, quidquid noxiæ caloris sustinebat expellit; & quam jam forsitan nimis vitiorum æstus marcidam fecerat, umbra sancti Spiritus protegens recreat: ut dum in ejus inspiratione sedens pausat, vires colligat quibus ad æternam vitam robustius currat. Sequitur: [*Et fructus ejus dulcis gutturi meo.*] Arbor quippe fructifera ipse Christus in corde nostro plantatus per fidem existit: quam si mens nostra dignè diligit, & instanter excolit, fructus nimirum interius pulchros & utiles gignit. Quos dum mens capiens avidè comedit, omnes mundi voluptates præ ejus dulcedine postponit. Dulce enim est valde sibi cælestia cogitare, in æternitate oculum intimum figere, ut

S. Greg. Tom. III.

Introduxit me Rex in cellam vinariam, ordinavit in me charitatem.

Quid enim per cellam vinariam congruentius, quam ipsam arcanam æternitatis contemplationem accipimus? In hac æternitate Angeli sancti vino sapientiæ inebriantur, dum ipsum Deum facie ad faciem videntes, omni voluptate spiritali satiantur. Hanc sancta mens si à sponso introducatur, postpositis omnibus temporalibus intrat, in qua ex illis angelicis deliciis quantum sibi conceditur, gustat. Et si adhuc quia in corpore corruptibili detinetur, se perfectè non satiat, tamen ex illo minimo quod cursum sumit, considerat quantum debeat amare quod amat. Potest tamen per cellam vinariam scriptura divina figurari. Per hanc quippe in sponsa charitas ordinatur, quia in ejus doctrina manifestè discitur, qualiter Deus & proximus ordinatè diligantur. Hac charitate percussa sequitur & dicit:

Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo.

Per flores, teneri quique & incipientes; per mala verò, perfecti fideles designantur. Sponsa quippe quia amore langueo, fulciri se floribus & stipari malis appetit: quia dum se æternitatis desiderio afficit, dum qualiter illuc perveniat, tota anxietate perquirat, eò quod perfectionem dum in carne vivit, omnino non invenit, fatigata in desiderio suo requiescit. Et in hoc solo gaudet, si circa se respicit vel quibus ipsa proficiat, vel in quorum perfectione consolationem de languore suo recipere possit. Quibus de sponso suo sublequenter hæc dicit:

Læva ejus sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.

Per lævam sponsi vita præsens, per dexteram verò vita æterna designatur. Per caput autem sponsæ, mens quæ animæ principatur, adsumitur. Sed læva sponsi sub capite sponsæ esse dicitur, & dextera ejus amplexatur eam; quia vitam temporalem sub mente sua semper ponit, vitam verò æternam ut omnimodo amplexetur concupiscit. Hæc quippe quæ videt, magnanimiter mente sublimi conculcat, officiis cælestibus se occupat. Hæc necessitate tolerat, ad illa summo desiderio quasi brachio dextero sponsi astricta suspirat. In qua cum aliquantulum intrat, delectabiliter quiescit, cujus quietis dilectione mundanos tumultus omnino fastidit. Sic quiescentem utique sponsus amplius diligit, & ab ejus excitatione improbos quoque repellit, dicens:

Adjuro vos filia Hierusalem per capreas, cervosque camporum, ne suscitatis, neque evigilare faciatis dilectam, donec ipsa velit.

Cervi & capræ munda animalia in lege esse perhibentur. Quid ergo per cervos & capreas, nisi fidem, spem, & charitatem accipimus? Quas dum nobis mundas servamus, per easdem altos montes contemplationis ascendimus. Sancta autem anima sponsa Christi à cunctis mundi perturbationibus quiescere appetit, in sinu sponsi sopitis terrenis cupiditatibus dormire sancto otio concupiscit; ita ut etiam necessaria colloquia aliquando fastidiat, soliusque sponsi colocatione quantum quietius, tamò ferentius hilarescat. Sed hanc dormientem carnales qui sunt in

Gg ij